

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 139/04-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. septembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Mazáka vo veci sťažnosti Michala Rohaľa, bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 2198/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Michala Rohaľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 2198/93 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Humenné p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 2198/93 konal bez zbytočných prietahov.

3. Michalovi Rohaľovi p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Humenné povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Humenné je povinný uhradiť Michalovi Rohaľovi trovy právneho zastúpenia 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) na účet advokáta JUDr. T. Š., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 20. apríla 2004 doručené podanie Michala Rohaľa (ďalej len „sťažovateľ“), bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., K., označené ako „Sťažnosť“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ ním namieta porušenie svojho základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 D 2198/93, ktoré sa týka prejednaní dedičstva po neb. A. R.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

„Po počiatkových úkonoch súdneho komisára bola na pojednávaní dňa 15. 12. 1994 uznesením schválená dohoda dedičov, nebol však do nej pojatý celý poručiteľov majetok. Preto som proti tomuto uzneseniu dňa 04. 02. 1995 podal odvolanie.

Krajský súd v Košiciach dňa 20. 09. 1995 v konaní, vedenom pod sp. zn. 15 Co 35/95-93 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil Okresnému súdu v Humennom na nové prejednanie a rozhodnutie.

Okresný súd pojednával opätovne vo veci dňa 10. 12. 1996, na ktorom pojednávaní vec neukončil a rozhodnutie vyniesol až dňa 21. 08. 1997. Keďže znovu bolo rozhodnuté v rozpore so skutočným stavom, podal som proti tomuto rozhodnutiu dňa 02. 09. 1997 odvolanie.

Krajský súd v Prešove dňa 29. 09. 1998 pod sp. zn. 5 Nc 13/98-181 napadnuté uznesenie opäť zrušil, pričom prvostupňovému súdu vytkol, že nerešpektoval predchádzajúce závery a usmernenie zrušujúceho rozhodnutia.

Po tomto rozhodnutí viackrát bezúčelne konal súdny komisár, naposledy v júni 1999; odvtedy sa vo veci nekoná.

... Predmetom konania je prejednanie dedičstva. Dedičia síce nemajú na rozsah dedičstva rovnaký názor, no takáto situácia je skôr obvyklá ako výnimočná. Nejde o komplikované veci ako po stránke právnej tak ani po stránke skutkovej. Rozdielne tvrdenia účastníkov (dedičov) sú v podstate príčinou súdnych konaní, na ktoré notár, eventuálne súd účastníkov odkáže.

Súd je povinný konať v primeranom tempe a efektívne. Notári a po roku 1993 súdny komisár vystupovali voči mne prevažne konfrontačne a neobjektívne, čo bolo zjavnou reakciou na moju nespokojnosť s dĺžkou konania a rozdielnemu prístupu k účastníkom...

... Ako som už uviedol, od roku 1999 nevykonal súd žiadny úkon, smerujúci k ukončeniu veci. Je mi známe, že sporový spis (dedičský spis) 14 D 2198/93 je momentálne pripojený k inému spisu. Táto skutočnosť však nemôže byť ospravedlnením nekonania súdu v dĺžke takmer 5 rokov.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Postupom Okresného súdu v Humennom v konaní uvedenom pod sp. zn. 14 D 2198/93 základné právo sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov, zaručené čl. 48 ods. 2/ Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk, ktoré je Okresný súd v Humennom sťažovateľovi povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresnému súdu v Humennom sa ukladá uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v rozsahu, ako budú vyčíslené po skončení konania a to JUDr. T. Š. na účet... do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 139/04-7 z 27. mája 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 10. júna 2004 právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda okresného súdu oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na ústnom pojednávaní.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo 14. apríla 2004 (Spr. 4002/04, doručenom ústavnému súdu 2. júla 2004) uviedol:

„V dedičskej veci po poručiťovi A. R. prebiehalo dedičské konanie pod sp. zn. D 182/89. Na základe návrhu dediča A. R. bolo začaté konanie o novoobjavenom majetku a to vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ku ktorým bolo vlastnícke právo určené rozsudkom Okresného súdu Humenné pod sp. zn. 6 C 803/89 a 6 C 841/90. Toto dedičské konanie o novoobjavenom majetku sa vedie pod sp. zn. 14 D 2198/93 a doposiaľ nie je právoplatne skončené.

Vec vybavuje podľa rozvrhu práce sudca JUDr. A. L. s výnimkou obdobia od 1. 10. 2001 do 31. 3. 2002, kedy na základe rozhodnutia predsedu Krajského súdu v Prešove zo dňa 18. 6. 2001 bol dočasne pridelený na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Prešove. V tomto období ho na základe opatrenia predsedu Okresného súdu Humenné zastupovala sudkyňa JUDr. V. Č.

Návrh na prejednanie dedičstva bol v tejto veci podaný na Okresný súd Humenné dňa 5. 8. 1993. Sudca vydal dňa 12. 8. 1993 poverenie pre súdneho komisára JUDr. V. D. na vykonanie úkonov v konaní o dedičstve.

Súdny komisár vo veci priebežne konal a súdu predložil návrh na schválenie dedičskej dohody. Okresný súd Humenné uznesením č. k. 14 D 2198/93-80 zo dňa 12. 1. 1995 určil všeobecnú hodnotu dedičstva a súčasne schválil dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva. Proti uzneseniu podali odvolanie dedičia a Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 15 Co 35/95-93 zo dňa 20. 9. 1995 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vrátil vec na ďalšie konanie. Vo svojom uznesení poukázal na viaceré procesné ale

aj iné pochybenia súdu, ktoré boli zistené pri vykonávaní dokazovania, hodnotení dôkazov a podb.

Po vrátení spisu Krajským súdom v Košiciach 26. 10. 1995 sa pokračovalo v konaní a po vykonaní ďalších dôkazov Okresný súd Humenné uznesením zo dňa 21. 8. 1997 určil všeobecnú hodnotu dedičstva a toto aj vyporiadal medzi dedičmi.

Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie dedič Michal Rohal' a spis bol predložený Krajskému súdu v Prešove, ktorý uznesením 5 Co 87/97 zo dňa 29. 9. 1998 opätovne zrušil uznesenie Okresného súdu Humenné a zároveň rozhodol o vznesenej námietke predpojatosti sudcu JUDr. A. L. tak, že sudca nie je vylúčený z prejednávania tejto veci.

Spis sa vrátil tunajšiemu súdu 12. 11. 1998.

Nakoľko v tom čase vznikol nový notársky úrad s územným obvodom Medzilaborce, pod ktorý patrila aj obec V., kde porúčiteľ zomrel, v súlade s rozvrhom práce bola táto dedičská vec odňatá súdnemu komisárovi JUDr. V. D. a sudca dňa 15. 12. 1998 poveril notára JUDr. V. T. so sídlom v M. na vykonanie ďalších úkonov v tejto dedičskej veci.

Notár vykonal vo veci pojednávanie dňa 11. 2. 1999. Na toto pojednávanie sa nedostavili niektorí dedičia, ktorí svoju neúčast' ospravedlnili.

Ďalšie pojednávanie vo veci bolo dňa 27. 4. 1999, kedy boli dedičia vypočutí a bolo zistené, že v danom prípade sa jedná o sporné aktíva, z ktorého dôvodu boli dedičia poučení, že sa svojho práva majú domáhať podaním žaloby na príslušnom súde, inak na ne notár nebude prihliadať.

Ďalšie pojednávanie u notára sa uskutočnilo dňa 16. 6. 1999 na ktorom dedičia uzavreli dedičskú dohodu a notár predložil súdu návrh uznesenia na schválenie tejto dohody.

Dňa 2. 8. 1999 sudca vrátil spis notárovi z dôvodu, že zápisnica z pojednávania nie je podpísaná všetkými účastníkmi.

Prípisom zo dňa 7. 9. 1999 notár vrátil spis súdu doplnený o úradný záznam, ktorý obsahoval dôvody odmietnutia podpísania zápisnice jedným z dedičov.

Sudca kópiu tohto úradného záznamu doručil dňa 1. 10. 1999 A. R., aby sa k nemu vyjadril.

Dňa 25. 10. 1999 sudca vrátil dedičský spis notárovi s tým, že zápisnicu z pojednávania dedič A. R. podpísal.

Sudca rovnako postupoval aj u dediča Michala Rohaľa, ktorý dňa 24. 11. 1999 zaslal súdu svoje písomné stanovisko z ktorého vyplýva, že zápisnicu nepodpísal, lebo s ňou nesúhlasí.

Dňa 29. 11. 1999 sudca vrátil vec notárovi s pokynmi, aby vo veci vykonal rozsiahle šetrenie v zmysle písomného vyjadrenia dediča Michala Rohaľa.

Notár predvolal tohto dediča na 26. 5. 2000, pričom Michal Rohal' dňa 23. 5. 2001 zaslal súdu plnú moc na zastupovanie a v uvedenej veci splnomocnil na zastupovanie advokáta JUDr. G. Z., AK K.

Sudkyňa JUDr. Č. prípisom zo dňa 15. 10. 2001 vyzvala notára na podanie správy o stave konania v tejto dedičskej veci. Rovnako tak konala aj dňa 9. 1. 2002.

Notár JUDr. T. na tieto žiadosti súdu neodpovedal, avšak dňa 11. 2. 2002 spis vrátil Okresnému súdu Humenné bez návrhu na vydanie uznesenia. Spis bol vyžiadaný k prebiehajúcemu občianskoprávnemu konaniu, ktoré sa vedie na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 11 C 1247/01. V tomto občianskoprávnom konaní vystupuje ako žalobca Michal Rohal' proti žalovanému A. R. a predmetom tohto sporu je náhrada škody vo výške 100.000,- Sk.

V tejto veci je zákonnou sudkyňou JUDr. V. Č., ktorá vo veci aj rozhodla a to rozsudkom zo dňa 25. 2. 2004 proti ktorému bolo podané odvolanie žalobcom, lebo žaloba bola zamietnutá. Spis je pripravený na odoslanie Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o odvolaní.

Sudkyňa pripájala dedičské spisy ako dôkazový materiál a t. č. sú aj súčasťou spisu 11 C 1247/01 najmä z toho dôvodu, že vec náhrady škody ako aj zisťovanie vlastníctva k rodinnému domu, ktorý bol sporným či patrí do dedičstva alebo nie úzko súvisela s dedičským konaním po nebohom otcovi účastníkov konania. Dedičský spis obsahoval výpovede ďalších dedičov, ktoré sudkyňa zobrala ako dôkazový materiál do svojho konania.

Keďže dedičský spis bol pripojený k veci 11 C 1247/01 od 11. 2. 2002 doposiaľ, tak v ňom notár nekonal.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa sťažuje na nečinnosť súdu v dedičskej veci najmä pokiaľ ide o obdobie r. 1999 doposiaľ.

Okresný súd Humenné je toho názoru, že v dedičskej veci sa konalo priebežne od podania návrhu až po pripojenie spisu k občianskoprávnej veci 11 C 1247/01. Z hľadiska

dôvodov podania sťažnosti preto nehodnotím správnosť či zákonnosť rozhodnutí, ktoré súd vydal vo veci a ktoré Krajské súdy následne zrušili. Tvrdenia sťažovateľa, že v danej veci nejde o komplikovanú vec ani po stránke právnej ani po stránke skutkovej, nepovažuje súd za objektívne. Komplikovanosť veci je totiž vo veľkej miere daná aj samotným prístupom účastníkov dedičského konania, ktoré by mali byť všemožne aktívni a predkladaním dôkazov na svoje tvrdenia by mohli prispievať k urýchlenému skončeniu veci.

V danom prípade sú vzťahy medzi dedičmi veľmi narušené nie tým, že súd vo veci nekonal, ale ako vyplýva z ich samotných výpovedí, vzťahy sa narušili medzi súrodencami hneď po smrti ich otca a dôvodom toho boli ich rozdielne názory na to, čo tvorí dedičstvo.

Tvrdenie sťažovateľa v tom smere, že iba jeho vyjadrenia sú pravdivé a preto súd mal zdanlivo ľahkú úlohu rozhodnúť o dedičstve, sú subjektívne.

Okresný súd Humenné preto nesúhlasí s návrhom sťažovateľa, že jeho základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy SR bolo porušené...“

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 14 D 2198/93.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nestačí, ak štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu ...“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) zohľadňuje tri základné kritériá,

ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 14 D 2198/93 sa týka návrhu A. R. na prejednanie dedičstva po jeho neb. otcovi A. R., v súvislosti s novoobjaveným majetkom vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ku ktorým bolo vlastnícke právo určené rozsudkom. Návrhy tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované, a preto ich z právneho hľadiska nemožno považovať za zložité. Z hľadiska potreby zisťovania faktického stavu sa konanie stalo zložitým a časovo náročným v súvislosti s dokazovaním a predchádzajúcimi súdnymi konaniami vo veci. Na zložitost' veci poukázal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa. Ústavný súd dospel k záveru, že faktická zložitost' veci mala vplyv na doterajší priebeh konania okresného súdu.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v konaní sp. zn. 14 D 2198/93, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľa ako aktívne, ale súčasne ako také, ktoré zásadne prispelo k doterajšej dĺžke konania pred okresným súdom, resp. také, ktoré toto konanie značne spomalilo a predĺžilo (predovšetkým počas prvých šiestich rokov konania v dôsledku subjektívnej predstavy o tom, čo tvorí dedičstvo, zmeny právneho zástupcu, neúčasti na prejednávaní dedičstva, nepodpísania dohody, vznesenia námietky zaujatosti sudcu bez uvedenia dôvodov).

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu (vrátane postupu notára ako súdneho komisára).

Zo spisu vyplynulo, že A. R. podal 5. augusta 1993 návrh na prerokovanie dedičstva na okresnom súde (sťažovateľ je uvedený ako v poradí štvrtý dedič), kde bola vec

10. augusta 1993 zapísaná do registra D. Konajúci sudca vo veci dal 12. augusta 1993 pokyn na odstúpenie veci súdnemu komisárovi JUDr. D. Prerokovanie veci sa uskutočnilo 7. decembra 1993 a v jeho rámci všetci súrodenci splnomocnili na zastupovanie vo veci dedičstva A. R.

V mene sťažovateľa podala 29. novembra 1993 právna zástupkyňa návrh na prerokovanie vlastníctva k nehnuteľnostiam v rámci dedičstva.

Po ospravedlnení neúčasti sťažovateľa na prerokovaní dedičstva a po jeho žiadosti predloženej notárovi, aby preveril existenciu vkladov uskutočnených jeho sestrou N. F., notár určil termín pojednávania najprv na 21. december 1993. Právny zástupca A. R. v tejto súvislosti podal vyjadrenie k návrhu sťažovateľa a požiadal, aby určené pojednávanie bolo odročené. Sťažovateľ sa ku skutočnostiam uvedeným v podaní A. R. vyjadril 21. februára 1994. Advokátka JUDr. A. P. oznámila 24. februára 1994, že sťažovateľa už nezastupuje. Notár nariadil termín pojednávania na 1. marec 1994, neskôr na 25. november 1994 a na 15. december 1994, zo spisu však nevyplýva žiadny záznam o dvoch označených pojednávaniach, až zo zápisnice z prerokovania dedičstva z 15. decembra 1994 vyplýva, že dedičia uzavreli dohodu.

Na základe splnomocnenia sestry H. L. bol sťažovateľ poverený 11. januára 1995 jej zastupovaním v dedičskom konaní.

Okresný súd vydal 12. januára 1995 uznesenie sp. zn. 14 D 2198/93, Dnot 1203/93 o určení hodnoty dedičstva a schválení dohody o vyporiadaní dedičstva. Okresnému súdu bolo ďalej 25. januára 1995 doručené späťvzatie návrhu na začatie konania A. R. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľ odvolal 4. februára 1995. Predseda senátu postúpil spis 16. februára 1995 Krajskému súdu v Košiciach. H. L. prehlásila 24. marca 1995, že splnomocňuje na konanie sťažovateľa a že sa vzdáva svojho podielu v jeho prospech.

Po nahliadnutí do spisu na Krajskom súde v Košiciach (24. apríla 1995 a 8. mája 1995) sťažovateľ doručil 7. júna 1995 dodatok k odvolaniu.

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 15 Co 35/95-93 z 20. septembra 1995 zrušil uznesenie prvostupňového súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (doručené okresnému súdu 26. októbra 1995), pretože tento súd rozhodol predčasne na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu. Okresný súd dal 28. novembra 1995 pokyn na vrátenie spisu súdnemu komisárovi na nové konanie a rozhodnutie. V ďalšom období do decembra 1996 postupne A. R. splnomocnil na konanie o dedičstve svojho syna Michala Rohaľa, J. R., N. F., A. P. a E. G. splnomocnili na konanie o dedičstve M. R. a zriekli sa svojho podielu v prospech A. R., M. S. splnomocnila na konanie o dedičstve A. R. (ďalej ako „splnomocňujúce úkony medzi súrodencami“).

Na okresnom súde bola spísaná zápisnica o prerokovaní veci 10. decembra 1996 a okresný súd nariadil pojednávanie na 4. jún 1997, na ktorom sa zúčastnil iba A. R. Ten navrhol, aby materiál bol vrátený súdnemu komisárovi s tým, aby doplnil dokazovanie. Sudca okresného súdu dal 5. júna 1997 pokyn, aby bol spis vrátený súdnemu komisárovi s tým, aby ten dôsledne rešpektoval právny názor uvedený v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Košiciach.

Po úkone dožiadania notára voči Slovenskej sporiteľni vo veci vkladnej knižky A. R. (14. júl 1997) a odpovedi (29. júl 1997) okresný súd prijal 21. augusta 1997 uznesenie č. k. 14 D 2198/93-134, Dnot 1203/93 o určení dedičstva po neb. A. R.

Napriek tomu, že Krajský súd v Košiciach predchádzajúce rozhodnutie zrušil, išlo o takmer totožné rozhodnutie ako rozhodnutie z 12. januára 1995, pričom okresný súd nerešpektoval presné určenie dôkazov, ktoré mal na jeho základe vykonať.

Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu okresného súdu z 21. augusta 1997 odvolanie priamo na Krajskom súde v Košiciach (8. septembra 1997), ktorý ho doručil 16. septembra 1997 okresnému súdu. Po doplnení vyjadrení ďalších dedičov k odvolaniu sťažovateľa okresný súd dal 28. novembra 1997 pokyn predložiť spis Krajskému súdu v Prešove. Po šiestich mesiacoch Krajský súd v Prešove vrátil spis okresnému súdu ako predčasne

predložený. Okresný súd vyzval 11. júna 1998 sťažovateľa, aby sa vyjadril, prečo je JUDr. A. L. zaujatý. Po vyjadrení sťažovateľa k dôvodom námietky zaujatosti sudcu JUDr. A. L. a po vyjadrení sudcu, že sa necíti byť zaujatý vo veci, ako aj po urgencii zaslania spisu zo strany Krajského súdu v Prešove (10. august 1998) okresný súd 11. augusta 1998 predložil označený spis Krajskému súdu v Prešove s tým, že sťažovateľ bližšie neurčil, prečo namieta zaujatosť zákonného sudcu vo veci.

Krajský súd v Prešove rozhodol uznesením č. k. 5 Nc 13/98-181, 5 Co 87/97 z 29. septembra 1998 o tom, že sudca JUDr. A. L. nie je vylúčený z rozhodovania a prejednávania veci. Okresný súd vyžiadal 27. novembra 1998 kópie týchto rozhodnutí od Krajského súdu v Prešove (zaslané 3. decembra 1998).

Okresný súd v súvislosti so vznikom nového notárskeho úradu odňal označenú vec pôvodnému súdnemu komisárovi JUDr. D. a 15. decembra 1998 poveril notára JUDr. T. vykonaním ďalších úkonov v tejto dedičskej veci. Po ďalších splnomocňujúcich úkonoch medzi súrodencami sa prerokovanie dedičstva konalo 11. februára 1999, 27. apríla 1999 a 16. júna 1999, keď bol pripravený aj návrh na rozhodnutie pre okresný súd a predložený úradný záznam o uzavretí dohody.

Po odstraňovaní formálnych náležitostí zo strany okresného súdu týkajúcich sa chýbajúcich podpisov v zápisnici okresný súd vrátil spis notárovi (pokyn z 2. augusta 1999). Notár vrátil 7. septembra 1999 spis so zápisnicou, na čo okresný súd po úkonoch voči A. R. opakovane vrátil spis notárovi (25. októbra 1999). Po zaslaní kópie záznamu o uzavretí dohody o dedičstve na vyjadrenie sťažovateľovi sťažovateľ predložil 22. novembra 1999 svoje vyjadrenie a 29. novembra 1999 zaslal okresnému súdu ďalšie doklady.

Okresný súd dal 29. novembra 1999 pokyn na vrátenie spisu za účelom prešetrenia skutočností uvádzaných vo vyjadrení sťažovateľa z 22. novembra 1999 k uzavretiu dohody o dedičstve. Po tomto úkone sa spis nachádzal u notára šesť mesiacov bez akéhokoľvek úkonu (do 26. mája 2000, keď notár formálne predvolal sťažovateľa). Po ďalších viac ako 20 mesiacoch nečinnosti zo strany notára (od 26. mája 2000 do 11. februára 2002) a po

urgencii okresného súdu spis vrátil tomuto súdu 11. februára 2002. V rovnakom termíne (11. február 2002) bol spis pripojený k žalobe sťažovateľa proti A. R. vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 1247/01 o náhradu škody vo výške 100 000 Sk.

O predmetnej súvisiacej žalobe sťažovateľa okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 11 C 1247/01-45 z 25. februára 2004 tak, že ju zamietol a účastníkom nepriznal úhradu trov konania. Proti označenému rozsudku sa sťažovateľ odvolal a okresný súd sa vyjadril 28. júna 2004, že vec predloží na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove.

Ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti vyslovil, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné prietahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 73/04). Tento záver vyplýva aj z ustanovenia § 38 ods. 1 (prvej vety) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého súd poverí notára, aby ako súdny komisár prejednal dedičstvo a v prípadoch, keď sú splnené podmienky uvedené v § 175zca ods. 1 OSP, vydal osvedčenie o dedičstve. Podľa § 175zb OSP súd môže odňať vec poverenému notárovi, ak napriek predchádzajúcemu upozorneniu spôsobí zbytočné prietahy v súdnom konaní. Súd potom poverí úkonmi v konaní iného notára podľa rozvrhu práce.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti konštatoval, že konanie okresného súdu sp. zn. 14 D 2198/93 ani po jedenástich rokoch nie je právoplatne skončené, pričom doterajší priebeh konania vyhodnotil takto:

Okresný súd, resp. súdny komisár v prvom období, od doručenia návrhu sťažovateľa na začatie konania okresnému súdu, t. j. od 5. augusta 1993, až do vydania rozhodnutia 12. januára 1995 konali v zásade plynulo.

V ďalšom období po zrušení tohto rozhodnutia Krajským súdom v Košiciach (20. september 1995, doručené okresnému súdu 26. októbra 1995) a po nariadení pojednávania na 4. jún 1997 okresný súd 21. augusta 1997 prijal rozhodnutie, ktoré

nerespektovalo právny názor odvolacieho súdu. To viedlo v odvolacom konaní opätovne k jeho zrušeniu na základe uznesenia Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 1998 (zaslané okresnému súdu 3. decembra 1998). Uvedená skutočnosť, resp. neefektívne konanie počas celého uvedeného obdobia (približne 3 roky) ide na vrub okresného súdu, pretože jeho činnosť (ako aj činnosť súdneho komisára) nesmerovala k vydaniu právoplatného rozhodnutia, ktoré by zaručilo vytvorenie právnej istoty sťažovateľa vo veci, s ktorou sa obrátil na súd.

Počas roku 1999 (do novembra 1999) notár vo veci priebežne konal a trikrát prerokoval vec sťažovateľa.

V ďalšom období okresný súd bol priebežne nečinný viac ako štyri a pol roka (od 29. novembra 1999 až doteraz), pričom pohyb spisu v tomto období nesprevádzali nijaké úkony vo veci samej: najprv notár vrátil spis po urgencii a vzápätí ho okresný súd pripojil k inému spisu v súvisiacej veci sťažovateľa na tomto súde.

Keďže ani v období, počas ktorého konal, okresný súd, resp. súdny komisár neurobil úkony, ktoré by predovšetkým po vrátení veci 26. októbra 1995 účinne smerovali k rozhodnutiu vo veci samej, ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 D 2198/93 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 14 D 2198/93 konal bez zbytočných prietáhov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, pričom k tomuto rozsahu v príslušnej časti svojej sťažnosti uviedol:

«... Nielen samotná dĺžka konania, ale aj skutočnosť, že ide o „spor“ medzi súrodencami je pre mňa značne frustrujúca. Psychicky ma táto vec nesmierne zaťažuje, pretože ju mám takpovediac denne pred sebou. K tomu pristupuje nevhodné správanie sa súdneho komisára, čo spolu opodstatňuje môj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia.»

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 14 D 2198/93, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby takisto pričínil, a zohľadňujúc povahu veci, pozíciu sťažovateľa sprevádzanú pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré vznikli jeho právnomu zástupcovi advokátovi JUDr. T. Š., ktoré vyčíslil sumou 9 340 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok roku 2003, ktorá bola 13 602 Sk (pre účely odmeny za úkony po 1. januári 2004). Náhrada bola priznaná za dva úkony po 4 530 Sk a po 140 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. septembra 2004